

БИЗНЕС КОМПАС

за Швеция през 2020 г.

1. Обща информация

ТЕРИТОРИЯ - 450 хиляди км², третата по големина държава в Западна Европа.

НАСЕЛЕНИЕ - 10.38 милиона жители.

СТОЛИЦА - Стокхолм.

РЕЛИГИИ - Швеция е светска държава. Църквата на Швеция е Евангелска Лутеранска и съществува съвместно с много други вероизповедания. НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК - 6 юни – Национален ден на Швеция

НАЦИОНАЛНА ВАЛУТА - шведска крона (1 EUR≈10.50 SEK)

ОФИЦИАЛЕН ЕЗИК – шведски език

ДРУГИ ОСНОВНИ ЕЗИЦИ – английски език

2. Държавно устройство

Форма на управление - Конституционна монархия, парламентарна демокрация

Законодателна власт – Парламент (Риксдаг) с 349 членове в една камара

Държавен глава (монарх) - Крал Карл XVI Густаф

През м. септември 2018 г. се проведеха редовни парламентарни избори, след които бе формиран нов парламент, с представители от 8 политически сили:

Шведската социалдемократическа партия-100 места (намаление с 13 спрямо предишните избори от 2014 г)

Умерена партия/Moderate Party/-70 места (намаление с 14 спрямо предишните избори)

Шведските демократи - 62 места (увеличение с 13 спрямо предишните избори)

Центристка партия-31 места (увеличение с 9 спрямо предишните избори)

Лява партия- 28 места (увеличение със 7 спрямо предишните избори)

Християндемократическа партия-22 места (увеличение с 6 спрямо предишните избори)

Либерална народна партия - 20 места (увеличение с 1 спрямо предишните избори)

Зелена партия-16 места (намаление с 9 спрямо предишните избори)

След продължителни преговори на 18 януари 2019 г. бе формирано коалиционно правителство между 4 партии – Социалдемократическа партия, Зелена партия, Либерална народна партия и Центристка партия. Лявата партия се съгласи пасивно да подкрепи новото правителство, като се въздържа от гласуване. В шведската парламентарна практика има една особеност – при гласуване за ново правителство, то се смята за избрано, ако по-малко от половината депутати са гласували против. Тоест, евентуално неучастие в подобно гласуване е подкрепа.

Изпълнителна власт /вкл. състав на правителството/ - Правителството управлява страната, но е отговорно пред парламента. Парламентът назначава министър председателя, който е натоварен със задачата да формира правителство. Министър председателят лично избира министрите, които формират кабинета и разпределя техните ресори по министерства. Съгласно Конституцията, правителството, а не държавният глава (монарх), има право да приема правителствени решения.

Работата на правителството е организирана в рамките на 11 ресорни министерства, в които работят 21 министри, отделно има министър по европейските въпроси.

Министър – председател е Стефан Льовен, а министър по европейските въпроси е Ханс Далгрен. Министрите са както следва: Аманда Линд – министър на културата, Петер Хулквист – отбрана, Анна Екстрьом – образование, Матилда Ернкранс – висше образование и развойна дейност, Ева Нордмарк – министър на заетостта, Марта Стеневи – отговаря за равенство между половете, антидискриминация и анти-сегрегация, Ибрахим Байлам –бизнес, индустрия и иновации, Джени Нилсон – селскостопанска дейност, Пер Болунд – зам.министър председател и министър на околната среда и климата, Магдалена Андерсон – финанси, Лена Мико – публична администрация, Оса Линдхоген – финансови пазари и жилищно настаняване, Ан Линде – министър на външните работи, Ана Халберг – външна търговия, Пер Олсон Фриг – международно развитие и сътрудничество, Лена Халенгрэн – здравеопазване и социални въпроси, Ардалан Шекараби – социално осигуряване, Томас Енерот – инфраструктура, Андерс Игеман – енергетика и

дигитализация, Морган Йохансон – правосъдие и миграция, Микаел Дамберг – вътрешни работи.

3. Икономика и основни макроикономически показатели на страната •

Природни ресурси – дървесина, желязна руда, водни ресурси.

• Степен на развитие на отделните сектори:

Въпреки, че в днешно време по-малко от 3% от работната сила е заета в **селското стопанство** и по-малко от 10% от територията на страната се състои от земеделски земи, селското стопанство все още е важен сектор на шведската икономика. Найголямата земеделска площ и най-високата производителност се намират в Южна Швеция, където специализацията в зърно и свинско месо преобладава, както и в равнините на централна Швеция. В Норланд преобладава производството на фуражни култури, месо и мляко. Фермерство се развива на север до границата с Финландия, където интензивен летен сезон и плодородната почва около реките предоставят добри условия за отглеждане на зеленчуци.

Почти всички шведските земеделски стопанства се управляват от отделни семейства и са сравнително малки, но в най-важните селскостопански райони, съществуват и по-големи единици. Въпреки рязко намаляване на броя на стопанства и засадените площи, производството се е увеличило и с изключение на няколко продукта Швеция покрива нуждите си в селското стопанство.

Членството на Швеция в Европейския съюз от 1995 г. доведе до увеличаване на двустранната търговия с други страни от ЕС със селскостопански продукти и храни. 10% (най-вече в северната част) от горските земи на Швеция са собственост на Шведските държавни компании, частните компании притежават 40% (най-вече в северна централна Швеция) и индивидуални собственици, главно земеделци, притежават останалите 50 %.

Риболовът е малък сектор на националната икономика в днешно време. Тъй като риболовните зони са променени по силата на международни споразумения, Швеция е загубила част от традиционните си риболовни райони в Северно море, и акцентът е изместен към Балтийско море.

Минната промишленост намалява относителното си значение, но в северната част на Швеция железните рудни находища на Кируна са в центъра на жп линията от Балтийския стоманодобивен център на Лулео до износа през Атлантика от пристанището на Нарвик, Норвегия.

Богатите природни ресурси на Швеция - гори, рудни находища и водноелектрическа енергия - представляват историческата основа на нейната индустриална икономика, но акцентът е изместен към все по-модерни продукти, макар и все още често основани на такива местни суровини като дървен материал и метали. **Дърводобивът и дървообработването** са индустрии разположени в близост до източниците си на суров материал. **Целулозно-хартиената** промишленост често се намира в устието на реките, течащи през горските региони - включително редица от тях по протежение на бреговете на Ботническият залив и на Венерн - най-голямото шведско езеро. Производството е съсредоточено в големи, ефикасни мелници, като в днешно време включително и такива, разположени в южната част на Швеция.

Шведската металургия все още следва модела от времето, когато енергията на водата и дървесината (за гориво от въглища) определя местоположението на железните мелници. Шведският металургичен отрасъл поради това е все още концентриран в Бергслаген, където някои по-малки единици, са изправени пред увеличаване на конкуренцията от страна на поголеми производствени обекти в чужбина. През 20-ти век в крайбрежните Оксельсунд и Лулео са построени мелници за чугун и стомана. В друг случай, металообработващите индустрии са разпръснати из Южна и Централна Швеция и по крайбрежието на Норланд.

Автомобилната и космическата индустрия имат своите основни заводи в Централна Южна Швеция (Гьотеборг, Тролхетан, Линшопинг, Съодертеле). Електронната промишленост е съсредоточена в Стокхолм и Вестерос.

Фармацевтиката и биотехнологията са важни, особено в университетските градове в централната Източна Швеция и в Сконе, където новия мост/тунел през Йоресунд насърчи още по-тесни връзки с подобни фирми в Дания.

Дистрибуционната търговия, транспортът, административни и други услуги представляват по-голям процент от националната икономика, отколкото индустрията, що се отнася до наети служители, но осигуряват малка (но нарастваща) част от износа. Този сектор е съсредоточен главно в по-големите градове, особено Стокхолм.

• Данъчна система

Швеция има добре развита данъчна система и е една от страните с най-високи данъци в Европа. Правото да налага данъци принадлежи на парламента. Въпреки това, данъчният закон се подписва от министър-председателя, преди да влезе в сила, след което се публикува в Държавния вестник на Швеция. Отговорното ведомство по данъчните въпроси е Министерството на финансите. Данъчната администрация включва: Национален данъчен съвет, централната данъчна администрация и местните данъчни служби във всеки окръг. Според шведската Данъчна агенция, данъците в Швеция могат да се обобщят в следните групи: Данъци върху доходите и печалбите; Социални осигуровки и ведомостни данъци; Данъци върху стоки и услуги; Данъци върху имуществото.

Компаниите, които работят в Швеция са обект на широк кръг данъчно облагане, включително корпоративен данък, данък при източника, данък върху добавената стойност (ДДС), данък върху недвижимите имоти, държавни такси и данъци, социално осигуряване, плащано от работодателите, заедно с разнообразни данъци, свързани с опазване на околната среда.

Ставката на корпоративния подоходен данък е плоска, от януари 2019 г. е намалена на 21,4%. Печалбите на чуждестранните компании се облагат по същия начин, както и печалбите на местните компании. От 1 януари 2021 г. ставката е в размер на 20,6%

Стандартният данък върху добавената стойност е 25% (основно за промишлени стоки). Ставката на ДДС за хранителните продукти, отдаването под наем на стаи от хотелите и някои произведения на изкуството е 12%, а ДДС от 6% се прилага при облагане на някои стоки като книги, вестници, билети за концерти, кина, театри и др., както и за пътническият транспорт и правата за някои произведения на изкуството с културна стойност.

Данъкът върху доходите от трудови правоотношения на физическо лице се определя по скала и се удържа от работодателя. Работодателят се задължава да удържи предварителен данък върху заплатите на своите служители, съответстващ на прогнозирания данък върху доходите на служителите от трудови правоотношения.

Шведски работодатели са задължени да правят вноски за социално осигуряване от името на своите служители. Общият агрегиран принос на работодателя от името на негов служител е 31.42%. Съчастието на служителите е 7% (за пенсионно осигуряване, като честа практика е и този разход да се поема от работодателя)

- Съотношение държавен/частен сектор и приноса им за формиране БВП на страната
Съотношението държавен/частен сектор в БВП на страната е приблизително 20% държавен сектор към 80% частен сектор.
- Разпределение на БВП по сектори, вкл. образование и наука
Разпределението на БВП по икономически сектори е: селско стопанство – 2%, индустрия - 33%, услуги - 65%, включително образование - 7,4%.
- Правителствени програми за развитие на националната икономика. Правителствена политика по прилагането на нови технологии, развитие на научно-развойната дейност и практическото ѝ приложение в страната

Научните изследвания, развойната дейност и иновациите са основните компоненти на политиката на растеж на Швеция. В един глобализиран свят, конкурентоспособността на Швеция се гради преди всичко на основата на високо съдържание на знание в експортните продукти. Намерението на правителството е да продължи да засилва позицията на Швеция като нация на „изследването и развитието“, насърчавайки по този начин конкурентоспособността и предлагането на знание. Това „изследване и развитие“ трябва да бъде с най-високо международно качество. За да се възползва от предимствата на глобализацията, увеличаването на производителността и стимулирането на иновациите, за Швеция е важно да насърчава лоялната конкуренция и предприемаческата дейност. Машабни промишлени, енергийни, инфраструктурни и др. проекти, реализирани в страната. Перспективни проекти Инфраструктурни проекти:

Приет е правителствен план за инвестиции в развитието на инфраструктурата на национално и регионално ниво. Проектите са организират, финансират и управляват от шведската Транспортна агенция (Trafikverket). На уебсайта на агенцията може да се намери информация за текущи големи проекти по модернизация на жп инфраструктурата (<https://www.trafikverket.se/en/startpage/projects/Railway-construction-projects/>), както и на пътната мрежа (<https://www.trafikverket.se/en/startpage/projects/Road-construction-projects/>)

Промислени проекти

Възможности за инвестиции в минната промишленост и металургията има в областта на – проекти за проучване „на зелено“, изработване/участие в проекти за разработване на мини, съвместни научноизследователски проекти в металургията и минното дело, както и като доставчици на допълнителни услуги в текущи проекти в този интензивно развиващ се пазар.

Енергийни проекти

Швеция напълно е възприела екологичните технологии като основа за енергетиката си. Правителството поставя акцент върху енергийната ефективност и използването на алтернативни енергийни източници. Целта е да се достигне 50% дял на енергията от възобновяеми източници до 2020 г. Много информация и полезни контакти в тази сфера може да се намерят на следните два сайта:

<https://smartcitysweden.com/about/>

<https://swedishcleantech.com/about-us/>

Seabased industry - демонстрационна инсталация за енергия от възобновяеми източници, извличана единствено от океанските вълни, електроцентра за широко мащабно производство на електрическа енергия с мощност от 10 MW. • Състояние на транспортната инфраструктура на страната

Надеждна, поддържана и добре функционираща транспортна инфраструктура. Правителството отдава голямо значение на транспортната инфраструктура за осигуряване на дългосрочно устойчив транспорт в полза на конкурентоспособността на предприятията и подобряване на инвестиционния климат. Правителството на Швеция прие през март 2010 г. интермодален национален план, включващ инвестиции от близо 500 млрд. шв. крони за периода 2010 – 2021 за развитие на транспорта. В последствие правителството одобри допълнителни средства за транспортна инфраструктура - 800 млн.шв. крони през 2011 г., и 5 млрд.шв.крони през 2012 и 2013. Целта е да се увеличат инвестициите в експлоатацията и поддръжката, както и реинвестиции в и подобрения на шосейни и железопътни системи.

• Макроикономически показатели / в табличен вид/ с аналитичен коментар 2020 г.

БВП – 4 977 390 млн.шв. крони (474.04 млрд. евро)

Ръст на БВП – -2,8 %

Безработица – 8,7 %

Инфлация – 0.6 %

Основен лихвен % - 0,0%

Икономическия растеж на Швеция се забави заради корона кризата и е отрицателен за 2020 г. За 1-во тримесечие на 2021 г. има увеличение на БВП в размер на 0.8% спрямо същия период на 2020 г.

През последните години вътрешното търсене е основен двигател на икономическия растеж. Заради кризата се наблюдава и спад в износа на Швеция с около 3,2%.

Шведския пазар на труда е гъвкав, но по време на кризата се увеличи и нивото на безработица.

Фискалните политики остават като цяло стабилни. Дори в кризата страната успя да поддържа положително салдо по текущата сметка от почти 5 млрд. евро. Инфлацията за 2020 г. е 0,66%.

Привлечени преки чуждестранни инвестиции и местни инвестиции в чужбина

• Географско разпределение

Най-големите шведски преки инвестиции в чужбина през 2015 г. са в САЩ, Норвегия, Дания, Финландия и Люксембург. По отношение на чуждестранните инвестиции в Швеция, най-големи инвеститори през 2020 г. са Люксембург, Германия, Канада, Обединеното Кралство и Норвегия.

• Секторно разпределение

През 2020 г. най-големите шведски преки инвестиции в чужбина са в производството на стоки, финансови, застрахователни и банкови услуги, ИКТ и юридически и научнотехнически дейности. Най-много преките чуждестранни инвестиции в Швеция през 2020 г. има в производството на стоки, юридически и научно-технически дейности,

химическа промишленост, търговия на едро и дребно, ремонт и поддръжка, ИКТ. • Абсолютни стойности на ПЧИ

Кумулативно стойността на шведските преки инвестиции в чужбина възлиза на над 220 000 млн. шв. крони в края на 2020 г., а на преките чуждестранни инвестиции в Швеция на 110 000 млн. шв. крони.

• Български инвестиции в страната. По-значителни местни инвестиции в България Няма данни за български инвестиции в Швеция.

Швеция е една от водещите страни като инвеститор в България с над 200 млн.евро преки инвестиции. Водещ шведски инвеститор в България е **концернът SKF BEARINGS**, закупил Лагерния завод, обособена част на "ВМЗ" ЕАД-Сопот и вложил досега над **65.0 млн. Евро**.

Други големи шведски фирми, инвестирани в България са **ABB, AQ Group, Atlas Copco, Грането**.

4. Външна търговия

- Членство в международни търговски и финансови организации Световна търговска организация, ОИСР, Световна банка, МВФ
- Данни за външната търговия на страната. Географско разпределение на външната търговия, основни външнотърговски партньори. Основни стоки по вноса/износа на страната

Източник: Шведски статистически институт

Основните износни пазари на Швеция през 2020 г. са: Германия с 11,2% дял от общия износ на Швеция, Норвегия с 10,3%, Финландия, Дания и САЩ с по 7%, Обединеното Кралство и Дания с по 6%.

Основният внос в Швеция през 2020 г. е бил от Германия – 18,4% от общия внос на Швеция, Холандия – 8.5%, Дания – 7,1%, Норвегия – 6.6%, Белгия, Великобритания, Франция и Финландия с по около 5%.

Основните стоки в износната листа на Швеция през 2020 г. са били машини и оборудване и пътнотранспортни средства с по 15% дял от общия износ, електроника и телекомуникации – 10%, хранителни продукти – 6.3%, хартия – 6.3%.

Основните стоки по вноса в Швеция през 2020 г. са били електроника и телекомуникации – 16.2%, пътнотранспортни средства – 11.6%, машини – 10.8%, храни – 10.6%, суров петрол – 5.3%.

5. Развитие на търговско-икономическите отношения с България

- Данни за развитието на стокообмена /в табличен вид/

Източник: Шведски статистически институт

Внос на стоки в България, абсолютна стойност (хил.шв.крони)			Износ на стоки от България, абсолютна стойност (хил.шв.крони)			Стокообмен, обща стойност (хил.шв.крони)			Салдо за България, абсолютна стойност (хил.шв.крони)		
2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
1616812	1586945	1621237	2140816	2562788	2560458	3757628	4149733	4181695	524004	975843	939221

- Възможности за разширяване на българския износ за страната. Перспективни стоки и услуги

Текстил и облекло – големите шведски търговски марки шият своята продукция в чужбина. Традициите в сектора, наличието на производствени мощности в България, както и квалифицираната работна сила и сравнително ниските разходи за труд могат да направят страната ни атрактивен партньор в производството на текстилни изделия и облекло. Следва да се има предвид и инвестицията в България на шведската марка H&M.

Мебели и части за мебели - очакваният голям ръст на жилищното стрителство, предвид сериозната бежанска и имиграционна вълна през последните години, ще наложи по-високо търсене на мебели за дома. В допълнение, ИКЕА заявява интерес от разширяване на мрежата си от доставчици в България и декларира дългосрочни инвестиционни намерения в нашата страна.

Електроника и машиностроене – тези индустрии в Швеция са силно развити, но се наблюдава и процес на изтегляне на шведски инвестиции в подобни производства от

Китай и търсене на по-надеждни дестинации в Европа, където да се установят. България предлага благоприятни възможности за шведските инвеститори, като членство в ЕС (осигурява се европейски произход на произведените стоки, което е важно, ако крайният продукт се изнася към трети страни извън ЕС), благоприятна данъчна среда, квалифицирана работна сила на конкурентна цена, стабилна макроикономическа рамка, развита и надеждна банкова система.

Информационни и комуникационни технологии – съществува недостиг на шведския пазар на специалисти и доставчици на услуги в областта на ИКТ, предвид динамичното развитие на този сектор в Швеция. Мнението в Швеция, е че българските ИКТ компании разполагат с високо квалифицирани специалисти и предлагат конкурентни цени. И в този бранш се наблюдава преориентация на направените шведски инвестиции в Индия към страни от Централна и Източна Европа.

Вина с по-високо качество и ценови клас – освен познатите в Швеция български вина от нисък ценови клас за масова консумация, в България се произвеждат и бутикови вина с високо качество, които могат да намерят добър прием на шведския пазар, който е сравнително платежоспособен, а потребителите са склонни да инвестират по-голяма част от дохода си в качествени продукти. Актуални анализи показват, че шведския потребител рядко взема под внимание страната на произход на виното, а основен определящ фактор е любопитството към нови видове вина и оценката на тяхното качество.

Хранителни продукти – предвид климатичните условия в Швеция, не предполагащи с масово производство на плодове и зеленчуци, има потенциал за износ на български пресни и консервирани плодове и зеленчуци, слънчогледово олио и особено био и органични продукти.

През 2018 г. в София се учреди Шведско - Българска търговска камара. Председател е Стефан Бенгтсон, който е регионален директор на СААБ.

- Тенденции в развитието на взаимната търговия. Перспективни области за бъдещо развитие на двустранните търговско-икономически отношения

Двустранният стокообмен и шведските инвестиции бележат своеобразен пик през 2007 г., което е възможно да се дължи и на присъединяването на България към ЕС на 01.01.2007 г. и значението, което има надеждността на партньорите в шведската бизнес култура. Тенденцията обаче за влошаване на търговското салдо за България остава, което се дължи както на финансовата и икономическа криза, така и на не достатъчното познаване от страна на шведския бизнес на възможностите, които предлага България за търговия и инвестиции. Тези констатации налагат предприемането на целеви мерки за насърчаване на двустранните търговски отношения в приоритетни области от взаимен интерес. През 2020 г. Въпреки кризата търговското салдо продължава да е положително за България. Надяваме се в бъдеще за аквизиране и провеждане на про активна политика от българска страна, включваща организиране на посещения на български фирми за участие в изложения и бизнес форуми и провеждане на промоционални мероприятия.

6. Правно-нормативна база и полезни бизнес контакти

- Официални електронни страници, в които може да се намери информация за митнически и данъчен режим на страната, основните местни закони, регламентиращи външноикономическата и стопанска дейност Шведска Митница - <http://www.tullverket.se/en>
Данъчна служба на Швеция - <http://www.skatteverket.se>
Основни закони и официални нормативни документи може да се намери тук: <https://www.government.se/legal-documents/>

Контактна информация за водещите местни търговско-промишлени палати, стопански камари и браншови организации

Семейството на шведските стопански камари се състои от 11 шведски регионални палати, над 35 чуждестранни палати в Швеция, както и над 50 шведски камари в чужбина. Камарите са частни бизнес организации, с обща визия за насърчаване на търговията и инвестициите с Швеция. Повечето камари също така предоставят голямо разнообразие от услуги за членовете си и бизнес общността.

Българските фирми, които проявяват интерес да развият бизнес с Швеция, могат да намерят контактна информация на всички шведски търговски камари на интернет адрес - <https://www.swedishchambers.se/>

Друга призната бизнес организация е Конфедерацията на шведските предприятия, където членуват 48 бизнес асоциации - <http://www.svensktnaringsliv.se/english/>.

- Информация за надеждни консултантски и юридически фирми в страната, които могат да бъдат търсени за съдействие от българския бизнес.

Шведска асоциация на агентите (посреднически компании, включително дистрибутори, вносители и доставчици) - <http://www.agenturforetagen.se/en/om-oss/> Маркет експандър (Market Expander) http://www.marketexpander.com/index_en.htm - консултантска компания насочена към малки и средни предприятия предимно в браншовете електроника, ИКТ и биотехнологии, предлагаща маркетингови анализи, представителство и установяване на бизнес в Швеция.

Скандинавия експанжън груп (Scandinavian Expansion Group)

<http://scandexpansion.com/scandinavian-expansion-group/> - консултантска

компания, предлагаща маркетингови проучвания, контакти с потенциални клиенти, представителство и съдействие за откриване на фирми и наемане на персонал.

Списък с адвокатски кантори в Швеция - <https://www.hg.org/lawyers/sweden>

- Координати на българската дипломатическа мисия (СТИВ) и почетни консулства в страната

Координати на дипломатическата мисия в Стокхолм:

Embassy of Bulgaria

Karlavägen 29, Stockholm 11431, Sweden

Тел: +46 8 7230938 Служба по търговско-

икономическите въпроси: тел: +46 8 246310

електронен адрес: v.stoev@mi.government.bg

Ръководител: Валентин Стоев

Консулска служба- +46 8 206713

дата 31.05.2021

изготвил: Валентин Стоев, СТИВ-Стокхолм